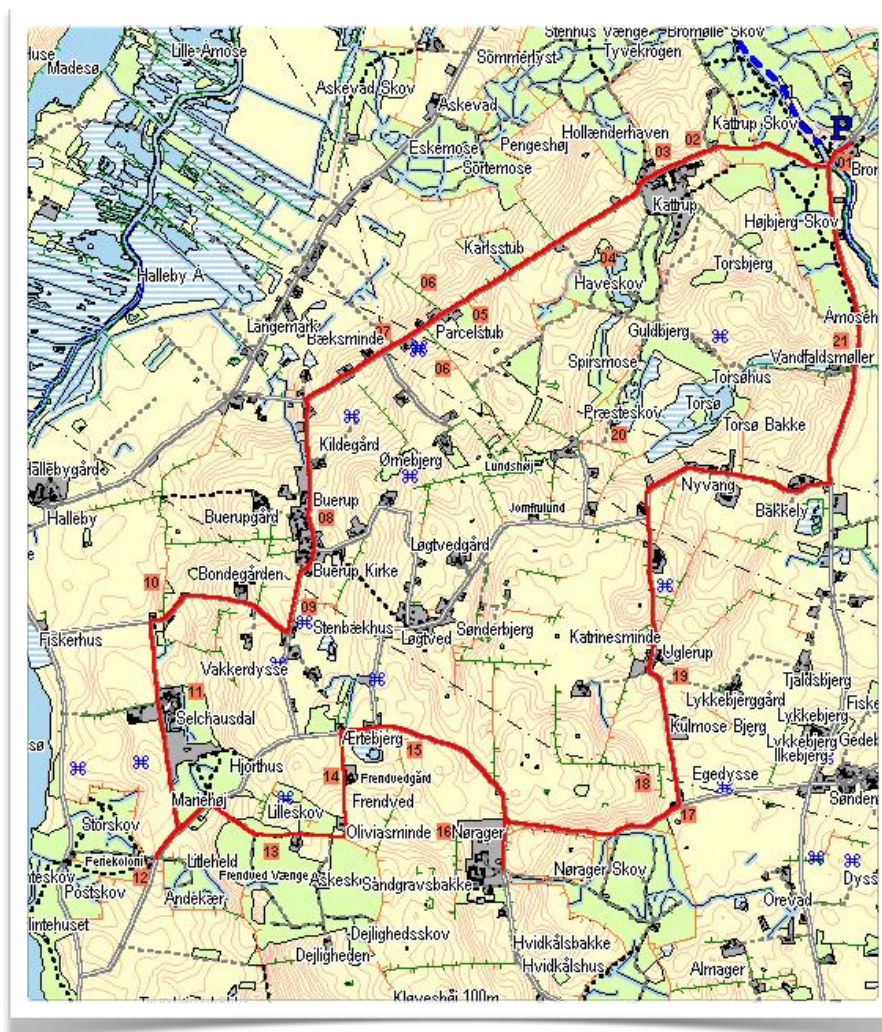

Cykeltur ved Tissø

Godslandskabet

Naturpark Åmosen

12. aug. 2013

Ruterne er ikke afmærkede. De er forslag til, hvordan du kan bruge cyklen til at komme omkring og lære landskabet og dets kulturhistorie at kende. Ruterne byder flere steder på meget flotte udsigter over Tissø. Ruten er på 19 km. Ruten er desværre henvist til følge ret smalle, asfalterede veje.

Informationspunkter

1) Bromølle blev nedlagt som vandmølle allerede i 1777, fordi opstemningen af Åmose Å var skyld i en høj vandstand i Store Åmose mod øst. Et par kilometer nedstrøms fra Bromølle løber Åmose Å gennem en dyb ådal, hvor der ligger flere gamle vandmøller – blandt andet Strids Mølle. Derefter fortsætter åen ind igennem Lille Åmose, hvor den skifter navn til Halleby Å.

2) Ved overgangen mellem skov og mark ligger et af godsets mange små huse. Her boede en af de familier, som arbejdede på Katstrup Hovedgård. Beboerne her har formentlig også skullet passe ledet ind til skoven, der blev indhegnet i starten af 1800 tallet som følge af den såkaldte Fredskovsforordning(*).

3) Hovedgården Katstrup. Læs mere om gårdens historie under ” Herregårde”.

4) På venstre side ligger Haveskoven, der er afgrænset af stendiger. Haveskoven ligger i forlængelse af godsets have. Den indgik formodentlig som en del af haveanlægget med søer, damme og stianlæg i en periode i 1800 tallet, da den romantiske have var på mode. Småsøerne kan være rester af tidligere karpedamme.

5) Den lille skov Parcelstub med gamle ege over en underskov af hassel har formentlig leveret stave og flettemateriale til landsbyens gærder. Endelsen ”stub” hentyder til, at skoven har været stævningskov (*).

6) Syd og nord for vejen – lidt forskudt – ligger skellet mellem landsbyen Buerups og herregården Katstrup jorder. Skellet har ikke altid ligget her. Herregården har gennem tiderne ædt sig ind på landsbyen ved at lægge jord under sig.

7) Langs vejen ligger en række yngre landarbejder- og husmandshuse med tidligere tilknytning til Katstrup.

8) Landsbyen Buerup var før udskiftningen i 1799 en langstrakt rækkelandsby. De fleste af de ti -tolv gårde lå vest for bygaden. Nu er de alle flyttet ud på markerne, og deres pladser er overtaget af småhuse, skole og lignende. Øst for byen ligger kirken, som er opført i 1887 af Selchausdal på jord skænket af Katstrup.

9) Langdysse fra yngre stenalder med rester af flere gravkamre. Dyssen ligger højt placeret med en flot udsigt over Tissø. Der er adgang til fortidsmindet ad en kort trampesti.

10) Nord for vejen det gamle hovedgårdsdige, der afgrænser Selchaudals jorder mod landsbyen Buerups jorder.

11) Hovedgården Selchausdal. Læs mere om gården under "Herregårde".

12) Afstikker: Tidligere stiftelse for 12 ældre kvinder. Den blev oprettet i 1896 af Michelle Christiane Selchau, ejer af Selchausdal og yngre søster til den tidligere ejer. Huset fungerer nu som feriekoloni.

13) Tur ad Klemmerenden i kanten af skoven Frendved Vænge. En del af skoven var tidligere åbne marker til landsbyen Frendved.

14) Landsbyen Frendved har haft en omskiftelig tilværelse. Den havde seks gårde i 1682, men en del af dem blev senere lagt under Selchausdal, og en del af jorden tilhørte Nørager i 1700-årene. De

tilbageværende gårde hører fra omkring 1800 under landsbyen Løgtved.

15) Skeldiget og -grøften mellem Nøragers og Frendvedgårdenes jorder.

16) Hovedgården Nørager med avlsgård, hovedbygning og park Læs mere om gårdens historie under "Herregårde".

17) I T-krydset ligger to små ledhuse på hver sin side af ejerlavsgrensens. Det mod øst hørte til landsbyen Sønderød og det på vestsiden hørte til Nørager.

18) Vest for vejen til Uglerup løber det gamle, uregelmæssige hovedgårdsdige omkring herregården Nøragers jorder. Et af de snorlige diger fra udskiftningen(*) af Uglerup løber fra landsbyen mod sydvest og rammer hovedgårdsdiget.

19) Landsbyen Uglerup. Byen havde i slutningen af 1600 og 1700 tallet syv gårde. De fem er flyttet ud fra landsbyen. Tilbage ligger to gårde, Nørrebøgegård øst for vejen og Katrinesminde vest for vejen. I starten af 1900 tallet blev skolen bygget over for Nørrebøgegård.

20) Præsteskoven udgjorde tidligere en enklave mellem Kattrups, Uglerups og Løgtveds ejerlav, men var ejet af landsbyen Buerup. I dag tilhører området Kattrup. Skoven er afgrænset mod vest og syd af gamle stendiger. Præsteskoven er en gammel, åben græsningsskov med store gamle ege og bøge. Måske har den vestligste del været brugt som gærdselsskov, for her er underskov af hassel, som har kunnet stævnes til grengærder med nogle års mellemrum. I den laveste del har der været eng og tørvemose. Af flere tidligere småhuse langs mosen er i dag kun et enkelt bevaret, som er sat smukt i stand og bruges som jagthytte.

På grænsen mellem herregården Kattrups og landsbyen Løgtveds jorder – hvor vejen knækker skarpt- ligger et lille, rødt stråtækt hus,

som formentlig har været herregårdens ledhus og forpost mod omverdenen.

21) Vandfaldsmøller. Her lå tidligere dels en vandmølle ved udløbet fra Torsø, dels en vindmølle på bakketoppen syd herfor. Begge møller tilhørte Katstrup.